

Генріх
Белль
(1917-1985)

**Ми, письменники,
народжені для того, щоб
утручатися...**

Г.Белль

- Народився в місті Кельні (Німеччина) 21.12.1917
- Після школи працював у книжковому магазині.
- У 1939 р. вступив до Кельнського університету.
- Друга світова війна - фронт.
- Займається літературною діяльністю після повернення з фронту.
- Реальне життя та проста мова творів Белля привертають увагу читача.
- Літературно-мистецьке об'єднання "Група 47" – 1947р.
- Премія імені Георга Бюхнера – 1967р.
- Лауреат Нобелівської премії – 1972р.
- Активний борець за мир.

Батьки сформували в сина високі моральні цінності й неприйняття націонал-соціалістичної ідеології.

Не дивно, що після школи він був чи не єдиним з-поміж своїх однолітків, хто не вступив до "Гітлерюгенда".

Генріх Белль (1918 - 1985)

Моральний ідеал письменника
Людина, котра здатна мислити критично і
не відступати від своїх переконань навіть у
страшні часи.

Відомі твори

- “Птяг точно за розкладом” (1949) – **перша повість.**
- “Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...”(1950) – **оповідання.**

Романи:

- “Де ти був, Адаме?” (1951)
- “Очима клоуна” (1963)
- “Груповий портрет з дамою” (1971)

Г. Белль та Україна

Події деяких творів Белля відбуваються на території України. Наприклад, головний герой повісті «Потяг точно за розкладом» опиняється у Львові, а у своїх спогадах раз-у-раз повертається до Криму, Одеси, Миколаєва, Нікополя.

З особливою повагою він ставився до українського поета і правозахисника Василя Стуса, творчість якого тривлий час була заборонена радянською владою. Белль дуже шанував В. Стуса, виступав на його захист під час публічних виступів й зробив дуже багато для перекладу творів українця європейськими мовами й видання їх за кордоном. Цікаво, що В. Стус присвятив Беллю статтю під промовистою назвою — «Очима гуманіста».

*Або світ прийме таким,
як я є,
як мене народила мати, -
Або вб'є, знищить мене.
Але я - не поступлюся!*

В. Стус

Місто Кельн – батьківщина Белля,
культурний центр Німеччини (фото
зроблене після взяття радянською
армією)

*“Я народився в Кельні, де
відкрито сміялися над
Герінгом, цим кривавим
фатом”.*

Г. Белль

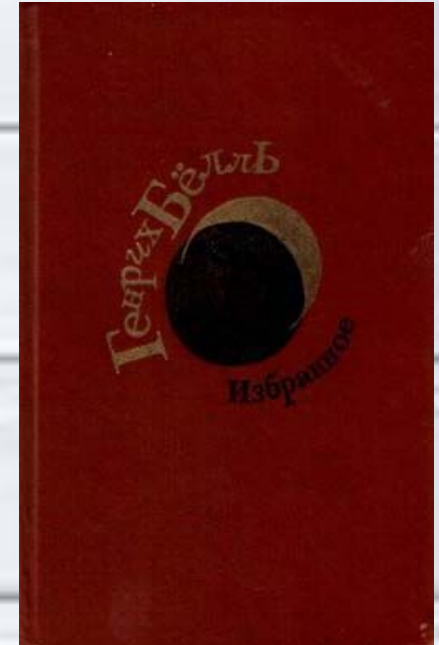
Генріх Белль у роки Другої
світової вітової війни

Особистий досвід

**Батько – солдат Першої
світової війни.
Г.Белль – учасник
Другої світової.**

Оповідання “Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...”

Викривається абсурдність і жорстокість війни через опис скаліченої долі молодого солдата, тяжко пораненого в бою.

Цитата в назві оповідання також скалічена, як і юний солдат.

Функція обірваної

ЦИТАТИ

Заголовок і його значення

Незвичайна назва твору взята з давньогрецького двовірша-епіграфа про битву у Фермопільській ущелині, де, захищаючи батьківщину, загинули спартанські воїни царя Леоніда.

Чому фраза не закінчена?

Битва під Фермопілами

героїчна оборона [греками](#) героїчна оборона греками у [480 р. до н. е.](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. [Фермопільського](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. Фермопільського гірського проходу від [перської](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. Фермопільського гірського проходу від перської армії царя [Ксеркса](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. Фермопільського гірського проходу від перської армії царя Ксеркса, яка вторглася у [Грецію](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. Фермопільського гірського проходу від перської армії царя Ксеркса, яка вторглася у Грецію і зайняла [Фесалію](#) героїчна оборона греками у 480 р. до н. е. Фермопільського гірського проходу від перської армії царя Ксеркса, яка вторглася у Грецію і зайняла Фесалію під час [греко-перської війни](#).

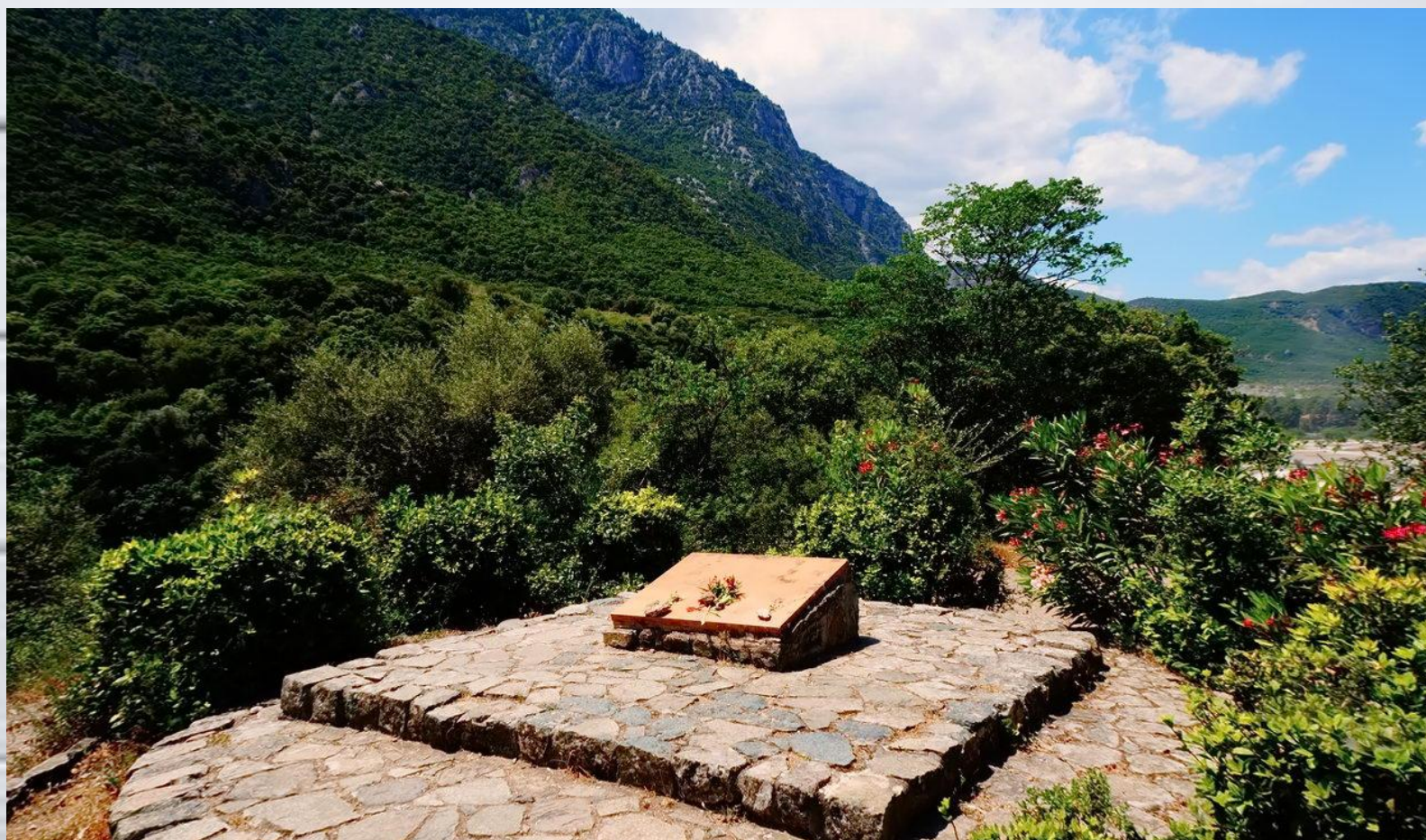
Військо персів налічувало 100-150 тисяч чоловік. Сухопутна грецька армія на чолі зі спартанським царем Леонідом складалася з 7 тис. чол., зокрема й 300 спартанців. Коли Леонід виходив зі Спарти, він сказав крилату фразу: “Щоб перемогти, і тисячі замало, а щоб вмерти, досить і трьохсот”.

Греки мужньо відбивали напади персів, тоді ворог знайшов за

***«Подорожній, коли ти прийдеш у Спарту,
повідай там, що ми всі полягли тут, бо так
звелів нам закон»***

480 р. до н. е.

Симонід Кеоський

Зміст назви оповідання та система освіти у фашистській Німеччині

- Це уривок з епіграми давньогрецького поета Симоніда Кеоського, що викарбувана на пам'ятнику 300 полеглим спартанцям.
- Такі вірші використовували в німецьких гімназіях для вправ з каліграфії, щоб сформувати в учнів думку про необхідність самопожертви для вищого суспільного блага.

Спарта

Історична довідка

Спарта - сильна воєнізована держава Давньої Греції. Спарта воювала на два фронти: з зовнішніми і внутрішніми ворогами. З давніх часів вона згадувалася як система з надзвичайно суворим побутом та войовничим духом своїх громадян, оскільки існувала постійна загроза ілотських повстань (ілоти - безправне населення Спарти, їх становище фактично прирівнювалося до рабів; їх чисельність у декілька разів переважала спартанців, які повинні були бути у постійній бойовій готовності). Своїх хворобливих немовлят спартанці скидали в ущелину гори Таїгет. Воїн-спартанець з дитинства готувався до випробувань. З семи років хлопчиків забирали у батьків і віддавали у державні виховні заклади агелли (стада), де вони виховувалися і навчалися до 18 років. Результатом виховання в загонах була звичка підкорятися, виконувати накази. Діти ходили оголеними, босоніж і лише з 12 років їм видавали раз на рік плащ - хітон. Спали хлопчики на очереті, який самі ламали руками на узбережжі Еврота. Вони були зобов'язані самі шукати собі дрова та їжу. Існувала система жорстоких покарань.

Спартанці були єдиним народом, якому війна здавалася відпочинком у порівнянні з нескінченними вправами мирного часу.

Спартанське виховання

рішучість

витривалість

терпеливість

хоробрість

мужність

загартованість

воля

війна справедлива

захист Вітчизни

слава

патріотизм

шкільні ілюзії

**гімназія Фрідріха
Великого**

**найкращі зразки
античності**

**портрети найвідоміших
особистостей**

**філософія і
малювання**

**Звеличення слави
Німеччини**

воєнна дійсність

мерці і решта

усе місто горить огнем

музей міста мертвих

бій важких гармат

таблиця з іменами полеглих

*«...моє ім'я стоятиме там, укарбоване в
камінь, а в шкільному календарі проти
мого прізвища буде написано "Пішов зі
школи на фронт і поліг за...»*

каліцтво

Тема

Мотив національної провини за розв'язання війни

Спартанське
виховання

Моральну і фізичну
загартованість воїни-патріоти
отримали в спартанських
школах, про які досі ходять
легенди.

Лицемірне
німецьке
виховання

Відкрита теорія расизму

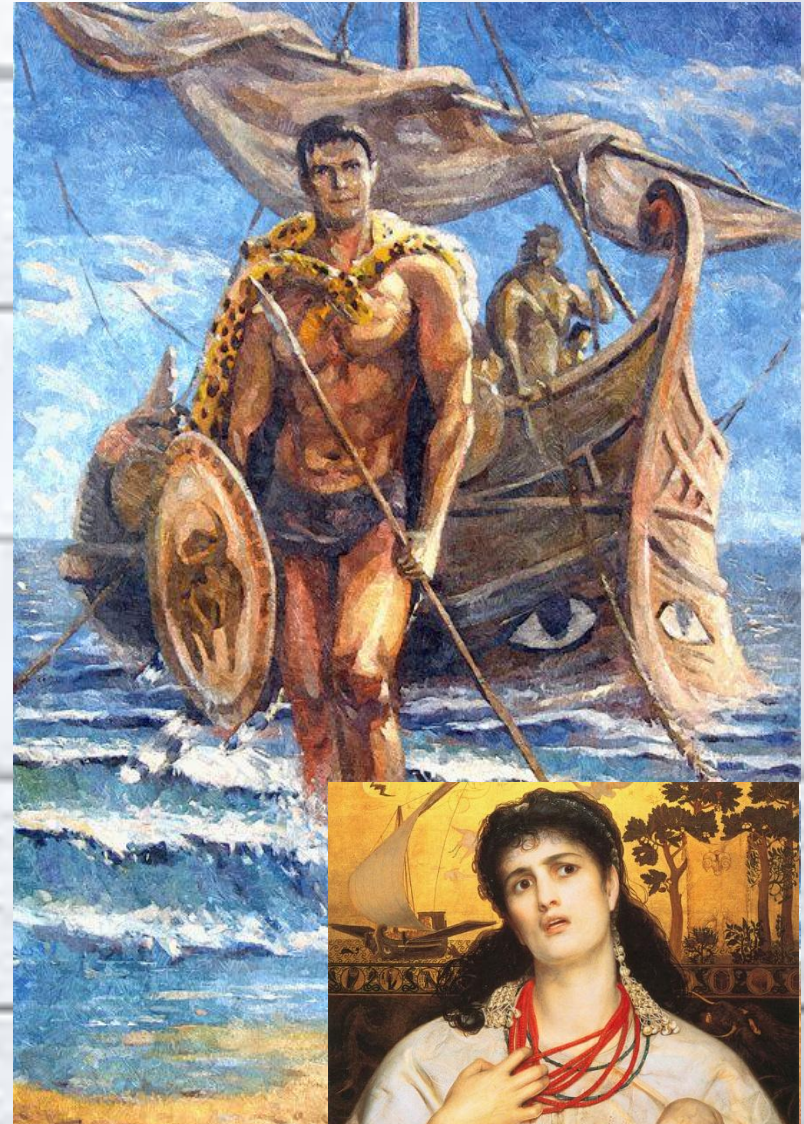
Шовінізм

Культ грубої сили,
грабіжництва,
поневолення

Головний герой - жертва антигуманної ідеології

**Меддея – героїня
давньогрецької
міфології, яку вважають
СИМВОЛОМ ПОМСТИ.**

Закохавшись у Ясона,
Меддея допомогла йому
здобути золоте руно й
утекла зі своїм коханим,
жертвуючи життям брата.
Зраджена Ясоном, який
хотів одружитися з іншою,
вона помстилася
чоловікові, убивши власних
дітей та суперницю.

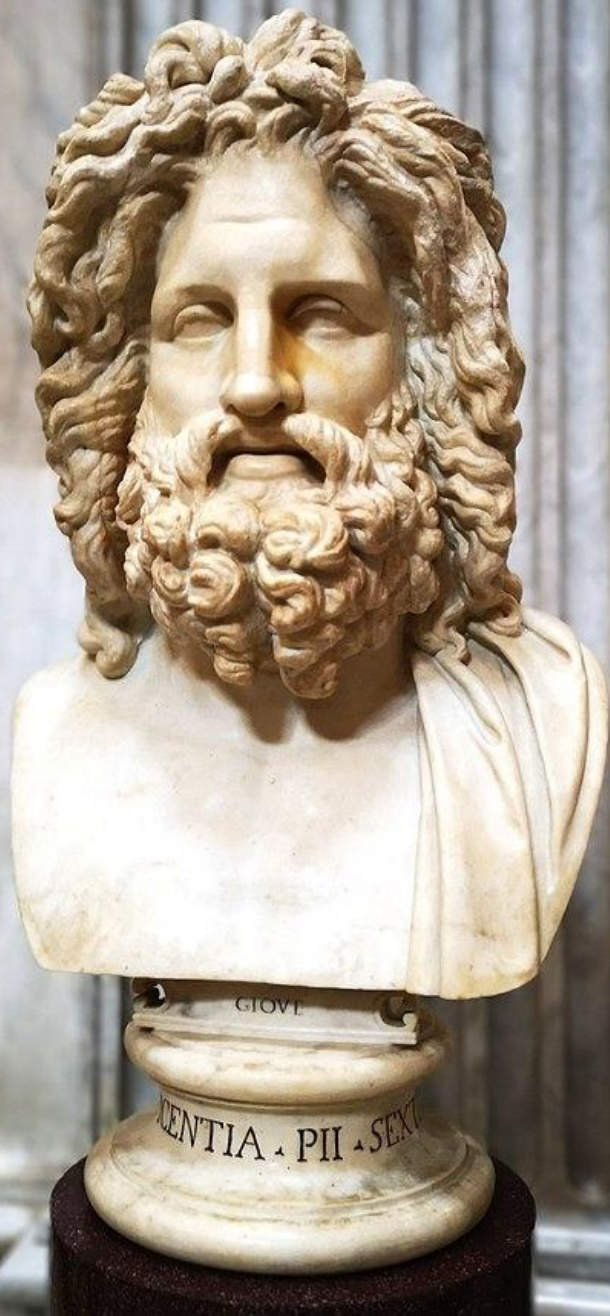
**За допомогою образу
Медеї фашистські
ідеологи втлумачували
думку про те, що
Німеччина має помститися
за фактичну поразку в
Першій світовій війні.
Німеччина – та сама
Медея, яка заради власних
інтересів жертвує
власними ж дітьми**

Ще одна версія:

**спартанський хлопчик
під час бігових змагань
поранив ногу, але
продовжив бігти й
переміг.**

**У гітлерівській Німеччині молодь
виховували у суворих
спартанських традиціях,
спотворивши спартанську
патріотичну систему виховання,
додавши до неї відкриту теорію
расизму й шовінізму, просякнуту
зневагою до людей, культом
грубої сили, грабіжництва й
поневолення інших народів.**

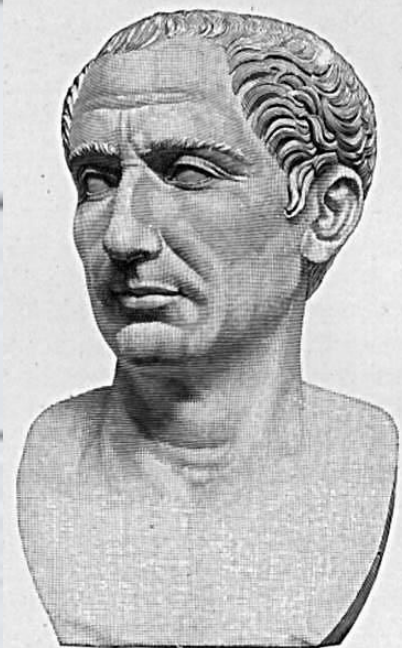

«Над дверима зали
малювання, висіла
величезна
Мармиза Зевса».

Зевс – володар
людей і всього
світу, його силі
мають коритися всі.

«...троє погруддів — Цезар, Цицерон і Марк Аврелій, рядочком, один біля одного, — чудові копії, усі жовті, античні, поважні, стояли вони попід стіною».

Гай Юлій Цезар -

давньоримський державний і політичний діяч, полководець, письменник

Цицерон -

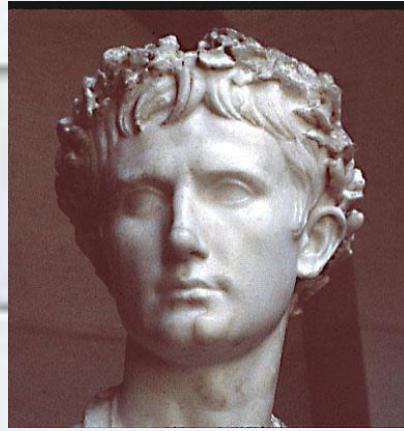

**давньоримський політичний діяч, видатний оратор, філософ та літератор.
Один із зачинателів римської розповідної прози**

Марк Аврелій -

римський імператор з 161 року, належав до династії Антонінів

Уявіть німецьку гімназію, де
коридори прикрашені портретами
ПОЛКОВОДЦІВ.

Власний напис на дошці: «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...

Подорожній, коли ти
прийдеш у Спарту,
повідай там, що ми всі
полягли тут,
бо так звелів нам закон.
Симонід Кеоський.
Епітафія

Аналіз сюжету

- **Перший етап. Пораненого героя занесли до гімназії, де тепер розташований пункт медичної допомоги, пронесли через перший поверх, сходовий майданчик, другий поверх, де були зали для малювання. Герой нічого не відчував. Він двічі запитав, у якому тепер вони місці і став свідком того, як мертвих солдатів відділяли від живих, розміщували десь у підвалах школи. Через деякий час він спостерігав, як тих, які потрапили до живих, невдовзі спускали вниз - до мертвих. Підвал школи перетворився на трупарню. Отже, школа - дім дитинства, радощів, сміху і школа - "мертвий дім". Це жахливе перетворення - не випадковою.**

Другий етап

"Серце в мені не озивалося," – констатував герой оповідання навіть тоді, коли побачив дуже важливу прикмету: над дверима зали для малювання висів колись хрест, тоді ще гімназія звалася школою святого Хоми.

І скільки його не замальовували, слід все одно залишився.

Третій етап

Солдата поклали на операційний стіл.

І раптом за плечима лікаря на дошці герой побачив щось таке, від чого вперше, відколи він перебував у цьому "мертвому домі", його серце озвалося. На дошці був напис, зроблений його рукою.

Це кульмінація оповідання, кульмінація впізнання, вона мала місце у фіналі твору і зосереджена у вислові, "який нам звеліли тоді написати, в тім безнадійному житті, яке скінчилося всього три місяці тому...".

Момент упізнання в оповіданні збігся з моментом усвідомлення героєм того, що з ним сталося: у нього не було обох рук і правої ноги.

Ось чим закінчилася система виховання, яку встановили "вони" в гімназії святого Хоми (християнській гімназії, один із постулатів якої, напевно, був як у біблійній заповіді: "Не вбий!").

Підсумок

- Сюжет оповідання побудовано як поступове впізнання головним героєм, молодим скаліченим солдатом, гімназії, в якій навчався протягом восьми років і яку залишив всього три місяці тому, коли був відправлений прямо від шкільної парти на фронт.
- Детально змальовуючи реквізит гімназії тогочасної фашистської Німеччини, Белль підказав читачеві, що подібний реквізит відповідав певній системі виховання - виховання расизму, національної

Символічні образи

Хрест	Число 7	Молоко	Школа	Чорний колір
Проблема злочину, покарання, гріха і покаяння; віри в духовний початок, очищувальну силу віри; проблема вибору	Число кінця вимірювань; символ певної межі, за якою відбуваються серйозні ПСИХОЛОГІЧНІ зміни, переоцінка цінностей	Символ повернення героя у щасливе минуле; дає рятівне коротке забуття	Символ смерті, безнадії	Символ болю, смерті, страждання

Висновок

У долі одного молодого солдата, як у дзеркалі, відбивається безліч доль інших людей, життя яких було понівечене війною.

Кожним своїм твором Генріх Белль закликає людство не повторювати помилок, берегти мир і боротися за нього.